

управління підприємством не тільки «традиційних» ресурсів, що в свою чергу потребує пошуку, розроблення і впровадження методів і моделей підтримки прийняття рішень стосовно нововведень, оптимізації наявних методів та їх модифікацію.

УДК: 339.9

e_mail: e_mikh@ukr.net

**Михайленко Олена
Феліксівна,**

к.е.н., доцент,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені
Вадима Гетьмана», Україна

Mykhailenko Olena,
PhD, docent

Vadym Hetman Kyiv national
economic university, Ukraine

**НОВІ ІНСТИТУЦІЙНІ
ТРАНСКОРДОННІ АЛЬЯНСИ:
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД
І МОЖЛИВОСТІ
ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

**NEW INSTITUTIONAL
TRANSFRONTIER ALLIANCES:
EUROPEAN EXPERIENCE
AND POSSIBILITIES
FOR UKRAINIAN
COMPANIES**

Анотація. Описано європейський досвід застосування різних інституційних форм транскордонного співробітництва. Основну увагу приділено економіко-юридичним особливостям ЄУТС і ОЕС і необхідним змінам у вітчизняному законодавстві, що дозволить українським підприємствам стати суб'єктами таких угруповань і підвищити ефективність стратегічного управління ТКС.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, транскордонний кластер, транскордонна промислова зона, ЄУТС, ОЕС.

Summary. European experience of the use of different institutional forms of transfrontier cooperation is described. The main attention is paid to the economic and legal aspects of EGTC and ECG, and to the necessary changes in national legislation, which let Ukrainian companies to join to these groups and to increase the effectiveness of strategic management of TFC.

Key words: transfrontier cooperation, cross-border cluster, cross-border industrial zone, EGTC, ECG.

Угоди про транскордонне співробітництво (ТКС) є проявом загальносвітової тенденції до «м'якого» узгодження інтересів центру й регіонів у контексті прагнення до переорієнтації ЄС від ідеї «Європи — вітчизни» до «Європи регіонів».

Інституціональну структуру ТКС складають переважно євро-регіони, яких у Європі створено близько двох сотень [1]. Початкові форми ТКС мали тимчасовий характер, орієнтуючись лише на поточні проблеми. Із посиленням глобалізаційних тенденцій зросла важливість переведення співпраці на постійну основу, що зумовило важливість пошуку її все ефективніших форм. Останнім часом почали використовуватись нові форми співпраці як транскордонні кластери, промислові зони, партнерства та ін.

Суб'єкти транскордонних кластерів розміщені у різному податковому, митному, законодавчому середовищі, однак можуть створювати спільні підприємства, користуватися спільною інфраструктурою і функціонувати на транскордонних ринках. Так, транскордонний кластер BioWalley (Швейцарія/Німеччина/Франція, заснований у 1996 р.) є провідним європейським центром біотехнологій [2].

Промислові зони та парки приваблюють інвесторів завдяки помірним цінам на землю і місцеві ресурси, додатковим інвестиційним джерелам із фондів ЄС, кваліфікованій робочій силі, технічній та інформаційній інфраструктурі. Створення таких інститутів дозволяє створити у периферійному регіоні юридичну особу, яка стає бізнес-інкубатором і фінансовим посередником в отриманні фінансової допомоги зі структурних фондів ЄС. Прикладом є зона Ческе-Веленіце — Гмюнд «Access» на чесько-австрійському кордоні, яка охоплює промислові ділянки високої якості з повною інфраструктурою, комплексним інкубатором і консультативним центром [3].

Із 2000-х рр. почали функціонувати також такі нові форми співпраці, як європейські угруповання територіальної співпраці (ЄУТС) та організації єврорегіонального співробітництва (ОЕС), які суттєво розширюють повноваження транскордонних інститутів.

Засадничі ознаки, які відрізняють ЄУТС від інших механізмів регіональної політики ЄС:

— ЄУТС мають статус юридичної особи, розглядаються як суб'єкт держави, у якій угруповання зареєстровано і де знаходиться його штаб-квартира, та наділяються в кожній державі найбільш широкою правоздатністю, яку дозволяє національне законодавство. Це, зокрема, дає право придбавати і розпоряджатися майном, наймати персонал, виступати стороною в судовому процесі, мати власний бюджет [4];

— до складу ЄУТС можуть входити держави, регіональні та місцеві органи влади, органи публічного права та їх асоціації;

— ЄУТС фінансуються через Європейський фонд регіонального розвитку, Європейський соціальний фонд та/або Фонд єднання;

— співробітництво в рамках ЄУТС може здійснюватися на прикордонному, транснаціональному та/або міжрегіональному рівнях [5].

Порядок утворення ЄУТС не вимагає попереднього укладання міжнародних угод з ратифікацією національними парламентами. Особливою цінністю ЄУТС є багаторівневе управління, тобто пропонується «можливість залучити різні інституціональні рівні в одній спільній структурі, що допомагає зробити європейське управління більш відкритим, інклюзивним, демократичним, підзвітним і прозорим» [6].

Станом на початок 2014 р. у Європі функціонує 46 ЄУТС, ще 19 знаходяться у стадії формування [7].

Відповідно до Регламенту № 1082/2006 [4] існує можливість участі у ЄУТС суб'єктів третіх країн, якщо національне законодавство третьої країни дозволяє таке членство. Таким чином, у перспективі після внесення відповідних змін до законодавства України, Закарпатська область України могла б приєднатися до двох ЄУТС, створених Угорщиною та Словаччиною. Хоча вітчизняні підприємства не можуть бути напряму суб'єктом групи, участь України у ЄУТС дозволить суттєво розширити попит на локальних транскордонних ринках, отримати доступ до спільної інфраструктури та фінансування ЄС.

Протокол № 3 до Європейської рамкової конвенції про ТКС стосовно об'єднань єврорегіонального співробітництва (ОЕС), підписаний у 2009 р. з метою протистояння «впливу економічної кризи, яка чинить широкий руйнівний вплив на соціальну згуртованість суспільства» [8], став наступним кроком у розвитку ТКС.

Важливою відмінністю членства у ОЕС є можливість включати, крім територіальних общин або органів влади, держав-членів та інших органів публічного права, також неприбуткові організації, які регулюються на основі приватного права (наприклад, торгово-промислові палати), тоді як ЄУТС не можуть включати приватні підприємства. Завдання для ЄУТС переважно зосереджені на реалізації програм територіальної співпраці, які фінансуються ЄС (спільно з іншими джерелами) і, таким чином, на економічній і соціальній згуртованості. Завдання ОЕС є набагато ширшими, і не обмежуються лише цією групою питань [9].

З участю України може бути створене ОЕС зі штаб-квартирою як на території України, так і на території іншої країни, з відповідно різною юрисдикцією. Для уникнення подвійного оподаткування членів ОЕС, коли штаб-квартира ОЕС знаходиться за кор-

доном, вважаємо за доцільне внести до Податкового кодексу України зміни до статей 13.1 і 14.1.

Також для подальшого розвитку ТКС вважаємо за необхідне:

— у Законах України «Про транскордонне співробітництво», «Про державно-приватне партнерство», «Про концесії», «Про концесії на будівництво і експлуатацію автомобільних доріг» передбачити застосування механізмів державно-приватного партнерства для створення на території українських регіонів-учасників ТКС організацій, які, згідно ст. 3 Протоколу №3, мають право бути членами ОЕС;

— з метою вдосконалення системи стратегічного управління соціально-економічним розвитком України, рекомендуємо:

передбачити розробку спільних стратегій розвитку ТКС України і Європейського Союзу та їх урахування при формуванні стратегічного плану розвитку України та її регіонів;

розробити заходи щодо впровадження системи транскордонного моніторингу для своєчасної оцінки соціально-економічного розвитку транскордонних регіонів, кон'юнктури транскордонних ринків і прийняття рішень щодо можливостей створення або розвитку кластерів, промислових зон, зон прикордонної торгівлі тощо у формі ОЕС.

Література

1. *Бутирська І. В.* Форми діяльності соціально відповідального бізнесу у транскордонному співробітництві країн V-VI розширення ЄС та України. / І. В. Бутирська // Інформаційне забезпечення транскордонного співробітництва України: матеріали I Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (14–15 травня 2013 р., м. Луцьк): в 2 т. / [під заг.ред. Митко А. М.]. — Т. 1. — Луцьк: Вежа-Друк, 2013. — С. 16—22.

2. Офіційний сайт транскордонного кластеру «БіоДолина» — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.biovalley.com>

3. *Мікула Н. А.* Нові форми транскордонного співробітництва як інноваційні інструменти регіональної політики. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://lib.convdocs.org/docs/index-37937.html?page=17>

4. Regulation (EC) No 1082/2006 of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on a European grouping of territorial cooperation (EGTC). Official Journal of the European Union. L 210/19 — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/gect/ce_1082\(2006\)_en.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/gect/ce_1082(2006)_en.pdf)

5. Рекомендації щодо впровадження нових форм транскордонного співробітництва / Кол. авторів за ред. Мікули Н.А. / НАН України. Ін-т

регіональних досліджень — Львів, 2010. — 150 с. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://eep.org.ua/files/MR_NewForms.pdf

6. Beneficiaries of European Union Cohesion Policy / Офіційний сайт Європейської комісії. — Режим доступу: http://ec.europa.eu/regional_policy/country/commu/beneficiaries/crossborder.cfm?lang=en&PAY=eu. — Назва з екрану.

7. Register of European Groupings of Territorial Cooperation / Офіційний сайт ЄУТС — European Grouping of Territorial Cooperation. — Режим доступу: <https://portal.cor.europa.eu/EGTC/EN-US/REGISTER/Pages/welcome.aspx>. — Назва з екрану.

8. Утрехтська декларація про незалежне місцеве і регіональне управління у турбулентні часи: завдання щодо змін. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.csi.org.ua/www/?p=2416#more-2416>

9. Alice Engl. Future Perspectives on Territorial Cooperation in Europe: The EC Regulation on a European Grouping of Territorial Cooperation and the Planned Council of Europe Third Protocol to the Madrid Outline Convention concerning Euroregional Co-operation Groupings. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.eurac.edu/edap

УДК 659.126 (477): 339.137.2: 339.992 e-mail: oberemchuk@yahoo.com

Оберемчук В. Ф.,

к. е. н., доцент

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

Oberemchuk Valentina,

Ph.D., Associate Professor

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Ukraine

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ БРЕНДІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.

PROVIDING OF THE COMPETITIVENESS OF UKRAINIAN BRANDS IN CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION.

Анотація. Розкрито сутність понять бренду, конкурентоспроможності бренду, стратегії брендингу. Окреслено основні етапи формування стратегії брендингу в умовах євроінтеграції.

Ключові слова: бренд, конкурентоспроможність, стратегія брендингу

Summary. The essence of the brand concepts, brand competitiveness, branding strategy have been presented. The basic stages of formation branding strategy in terms of European integration have been outlined.

Key words: brand, competitiveness, branding strategy